

Piratpartiets principdeklaration 3.1

Inledning

Vi vill ändra den globala lagstiftningen för att gynna det framväxande informationssamhället som präglas av mångfald och öppenhet. Detta sker genom att kräva en ökad respekt för medborgarna och deras integritet och privatliv, samt en reform av immaterialrätten.

Piratpartiets värdegrund bygger på tre grundläggande värderingar; att den personliga integriteten måste skyddas, att kulturen måste släppas fri och att patent och privata monopol är skadliga för samhället.

Vi befinner oss i ett kontrollsamhälle där praktiskt taget alla registreras och övervakas. Det är inte förenligt med ett modernt rättssamhälle att alla medborgare utsätts för övervakning och därmed behandlas som misstänkta för brott. Demokratin förutsätter ett starkt skydd för den personliga integriteten.

Upphovsrätten skapades för att gynna samhället genom att uppmuntra till skapande, utveckling och spridning av kultur. För att uppnå dessa mål krävs en balans mellan samhällets krav på tillgänglighet och spridning och upphovsmannens krav på erkännande och ersättning. Vi menar att dagens upphovsrätt är i obalans. Ett samhälle där kultur och kunskap är fri och åtkomlig för alla på lika villkor gynnar hela samhället. Vi hävdar att ett utbredd och systematiskt missbruk av dagens upphovsrätt aktivt motverkar dessa syften genom att det begränsar både utbudet av kultur och tillgången till kultur.

Privata monopol är en av samhällets farligaste fiender. Detta därför att det leder till överpriser och stora dolda kostnader för medborgarna. Patent är officiellt sanktionerade monopol på idéer. Större företag kämpar febrilt om att slå rekord i antal patent, som de sedan ofta använder mot mindre konkurrenter för att inte dessa skall kunna konkurrera med det större företaget. Monopolistens mål är inte att hålla ett marknadsmässigt pris och konkurrera på lika villkor med kundnytta, pris och kvalitet. Tvärtom används patenträtten som en hävstång för att höja priset till en nivå som en fri och rättvis marknad aldrig skulle ha betalat och för att införa begränsningar som den aldrig skulle accepterat. Vi vill begränsa möjligheterna att skapa onödiga och skadliga monopolsituationer.

Varumärken är i första hand ett skydd för konsumenterna. Vi anser att varumärkesrätten i huvudsak fungerar bra idag, och föreslår inga förändringar.

Demokrati och medborgerliga rättigheter och friheter

Värnet om den enskildes privatliv är lagfäst i Sveriges grundlag. Ur denna grundläggande rätt springer flera andra viktiga mänskliga rättigheter som yttrande- och åsiktsfrihet, informationsfrihet, rätten till kultur och rätten till personlig utveckling. Alla försök från den offentliga maktens sida att inskränka dessa rättigheter måste ifrågasättas och mötas av ett kraftfullt motstånd.

Alla maktmedel, system och metoder som staten kan använda gentemot sina invånare måste befinna sig under ständig omprövning och granskning av folkvalda företrädare. När staten övervakar invånare som inte är misstänkta för brott utgör det en kränkning av den enskildes privatliv på ett i grunden oacceptabelt sätt. Varje medborgare skall tillförsäkras den anonymitetsrätt som idag förutsätts i grundlagen och den enskildes rätt att bestämma över sina egna personuppgifter måste stärkas.

Staten ska respektera grundlagen även i praktiken. Respekt för medborgarna och deras integritet skall innebära att principer som tortyrförbud, lagstiftningsintegritet, rättssäkerhet, budbärrimmunitet och korrespondenshemlighet är okompromissbara. Piratpartiet skall och kommer att agera för att exponera och fälla en regering som partiet anser inte lever upp till den respekt för människorätt som man ska kunna förvänta sig av en västerländsk demokrati.

Brevhemligheten skall upphöjas till en generell kommunikationshemlighet. Det skall alltså bli förbjudet att avlyssna andras telefonsamtal, läsa annans e-post, SMS eller andra meddelanden på samma sätt som det idag är förbjudet att läsa någon annans brev, oavsett tekniken och vem som tillhandahåller den. Alla undantag från denna regel måste i varje enskilt fall förbli just ett väl motiverat undantag. Arbetsgivare skall endast för att säkerställa en teknisk funktionalitet eller i direkt samband med den anställdes arbetsuppgifter kunna få tillstånd att ta del av dennes meddelanden. Staten skall endast vid en konkret brottsmisstanke ha rätt att samla bevis och utföra övervakning av sina invånare. Staten skall i alla övriga fall utgå från att dess medborgare är oskyldiga och lämna dem ifred. Denna kommunikationshemlighet måste ges ett starkt skydd då staten vid ett flertal tillfällen visat sig inkapabel att på ett förtroendegivande sätt handha information som den kommit att förfoga över.

Vi vill upphäva datalagringsdirektivet och stärka skyddet för den enskildes privatliv.

Piratpartiet tar inte ställning till det faktum att Sverige är medlem i EU, men när vi nu är det har vi rätt att kräva att det ska vara demokratiskt. Det demokratiska underskottet inom EU måste på sikt åtgärdas, och första steget är att förhindra det från att permanentas genom en illa genomtänkt konstitution. Det förslag till EU-konstitution som Nederländerna och Frankrike röstade nej till ska inte antas, vare sig i sin ursprungliga form eller med kosmetiska ändringar.

Beslutsfattandet och förvaltningen i både Sverige och EU ska präglas av transparens och öppenhet. Svenska representanter i EU ska på alla sätt verka för att EU närmar sig den svenska offentlighetsprincipen.

Demokratins grundvalar ska värnas, både i Sverige och inom EU.

Kulturen måste släppas fri

När upphovsrätten ursprungligen infördes reglerade den bara en upphovsmans rätt att bli erkänd som skapare av ett verk. Senare utvidgades den till att omfatta även kommersiell kopiering av verk och nu inskränker den även privatpersoners och ideellt arbetande gruppers rättigheter. Vi menar att denna glidning innebär en för samhället oacceptabel utveckling. Idag har den ekonomiska och tekniska utvecklingen fått upphovsrätten helt ur balans och den har istället kommit att innebära orättvisa fördelar för ett fåtal stora marknadsaktörer på bekostnad av

konsumenterna och samhället i stort. Miljontals klassiska verk, sånger, filmer och konstverk hålls gisslan i mediabolagens valv, inte tillräckligt efterfrågade av deras fokusgrupper för att det ska löna sig att ge ut dem men potentiellt för lukrativa för att släppas fria. Vi vill göra alla dessa verk fria och tillgängliga för envar, innan filmernas celluloid förstörs av tidens tand.

Immaterialrätterna är ett sätt att lagstifta om materiella egenskaper för immateriella värden. Idéer, kunskap och information är av naturen icke-exklusiva, deras gemensamma värde ligger i att de kan delas och spridas.

Vi menar att upphovsrätten behöver återföras till sitt ursprung. Lagstiftningen skall ändras så att det görs helt klart att den endast reglerar användning och kopiering av verk i kommersiella sammanhang. Att dela med sig av kopior, eller på annat sätt sprida eller använda annans verk, skall aldrig vara förbjudet så länge det sker på ideell basis utan vinstmotiv.

Den kommersiella delen av upphovsrätten skall finnas kvar som sådan, men även den behöver reformeras grundligt. Tanken bakom upphovsrätten har alltid varit att finna en balans mellan olika motstridiga intressen på den kommersiella arenan. Idag har den balansen gått fullständigt förlorad, och behöver återställas.

Vi vill att skyddstiden, alltså ensamrätten att framställa kopior av verket för kommersiellt bruk, reduceras avsevärt till att gälla under exempelvis fem år från verkets publicering. Det kommersiella skyddsomfånget ska regleras så att det som grundregel skall vara fritt att skapa nya verk som bygger på andra, så kallade bearbetningar. I den mån det kan vara motiverat att göra undantag från denna grundregel, som till exempel för direkta översättningar av böcker eller användandet av ny musik i kommersiella filmer, skall dessa undantag vara uttryckligen uppräknade i lagen.

Vi vill skapa en rimlig och balanserad upphovsrätt.

Allt icke-kommersiellt inhämtande, nyttjande, förädlande och spridning av kultur skall uttryckligen uppmuntras. Tekniker som har till syfte att begränsa konsumentens lagliga rätt att fritt kopiera och använda information och kultur, så kallade DRM-tekniker, bör förbjudas. I fall där detta inte är praktiskt möjligt, eller ett förbud skulle innebära stora olägenheter för konsumenten, skall produkter som innehåller DRM-teknik i vart fall förses med tydliga varningstexter.

Avtalsklausuler som avser att hindra en sådan tillåten spridning av information skall förklaras ogiltiga och utan rättsverkan. Icke-kommersiell spridning av publicerad kultur, information eller kunskap - med undantag för privat information - får inte begränsas eller bestraffas. Som en logisk följd vill vi avskaffa privatkopieringsersättningen.

Vi vill skapa en kulturell allemansrätt.

Patent och privata monopol skadar samhället

Patent har många samhällsskadliga effekter. Medicinpatent bär skulden för att människor dör i sjukdomar som de skulle haft råd att behandla med läkemedel om

inte patenten funnits, till att forskningsprioriteringarna snedvrids, och till en onödigt hög och växande läkemedelsnota i den rika världen.

Patent på gener och liv, såsom exempelvis patenterade utsäden, leder till orimliga och skadliga konsekvenser. Mjukvarupatent hämmar den tekniska utvecklingen inom IT-området, och utgör ett allvarligt hot mot Sveriges och Europas små och medelstora IT-företag.

Patent påstås uppmuntra till innovation genom att skydda dem som uppfinner och investerar i nya uppfinningar och tillverkningsmetoder. Allt oftare används dock patenten främst av storföretag för att hindra mindre konkurrenter från att konkurrera på jämlika villkor. I stället för att patenten uppmuntrar till innovation, använder nu företag sina "patentmattor" i krigsföring mot andra aktörer för att slippa konkurrens, ofta patent som innehavaren inte har någon avsikt att själv vidareutveckla.

Vi anser att patenten har spelat ut sin roll och att de idag aktivt hindrar innovation och tillkomsten av ny kunskap. Dessutom ser man på alla produktområden och innovationer som inte kan patenteras att patenten egentligen inte alls behövs - drivkrafterna från att vara först på en marknad är fullt tillräckliga för att skapa innovation. Uppfinnare skall konkurrera med innovation, kundnytta, pris och kvalitet istället för att få förlänat ett statsunderstött monopol på kunskap. Att slippa avlöna arméer av patentadvokater frigör resurser som istället kan användas för att skapa verklig innovation och förbättra produkterna i en snabbare takt, vilket i slutändan kommer alla tillgodo.

Vi vill successivt avskaffa patentsystemet.

Förutom genom patenträtten försöker stora företag skaffa sig monopolsituationer även på andra sätt. Genom att hemlighålla datalagringsformat och på andra sätt försvåra eller omöjliggöra interoperabilitet skapar de en inlåsningseffekt, som begränsar konkurrenternas möjligheter och motverkar en fri och rättvist fungerande marknad. Detta leder till högre priser och lägre innovationstakt. När den offentliga sektorn gör upphandlingar eller producerar information måste detta ske på ett sätt som aktivt motarbetar bibehållandet eller uppkomsten av privata monopol på information, kunskap, idéer eller koncept. Initiativ som Open Access, som syftar till att göra forskningsresultat fritt tillgängliga, ska uppmuntras och stödjas.

Privata monopol ska bekämpas.

Den offentliga sektorn ska arkivera och göra dokument tillgängliga i öppna format. Det ska gå att kommunicera med myndigheter utan att vara bunden till en viss leverantör av programvara. Användningen av öppen källkod i den offentliga sektorn, inklusive skolor, ska stimuleras.

Öppna format och öppen källkod ska uppmuntras.

Avslutning

Vi vill värna den enskilde medborgarens privatliv och grundläggande mänskliga rättigheter. När staten rutinmässigt övervakar och registrerar sina medborgares kommunikation leder det till maktmissbruk, ofrihet och rättsosäkerhet. Vi kräver en

korrigerig av dessa missförhållanden. Vi kräver rättvisa, frihet och demokrati åt medborgarna.

Dagens immaterialrätt leder till skadliga monopol, att viktiga demokratiska grundvärden får lida, och att nyskapande av kultur och kunskap hindras från att nå medborgarna. Vi kräver en folkligt förankrad immaterialrätt som skall berika enskilda människors liv, möjliggöra ett sunt företagarklimat, skapa en allemansrätt för kunskap och kultur, och därmed gynna hela samhällets utveckling.

Vårt arbete med detta är nu parlamentariskt inriktat och vi söker därmed mandat från medborgarna att representera dem i de frågor vi här tagit ställning för.

Piratpartiet eftersträvar inte att sitta med i någon regering. Vårt mål är att utifrån en vågmästarställning i riksdagen stödja en regering som på ett bra sätt driver de frågor vi har i vårt program. Vi kommer i så fall att stödja den regeringen i de övriga frågor där Piratpartiet inte tar ställning.

För att kunna enas som rörelse tar vi inte ställning i andra politiska frågor som inte har samband med de principer vi här deklarerat. Vi förenar oss kring värnet om rätten till ett privatliv och kritiken av upphovsrätt och patent.